

Van: [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>

Verzonden: 29-01-2026 12:53

Aan: [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>,

[redacted] <[redacted]@fryslan.frl>,

[redacted] <[redacted]@fryslan.frl>

Onderwerp: FW: Natuurtoets Skûlenboarch

Hoi allemaal,

De natuurtoets is binnen, zouden jullie hem kunnen beoordelen?

Als er nog aanvullingen nodig zijn dan hoor ik dat graag ivm de lopende kapmelding.

Groet,

[redacted]

Van: [redacted] | Enber B.V. <[redacted]@enber.nl>

Verzonden: woensdag 28 januari 2026 16:48

Aan: [redacted] <[redacted]@fryslan.frl>

CC: [redacted] <[redacted]@gmail.com>; [redacted] <[redacted]@hotmail.com>; [redacted] <[redacted]@t-diel.nl>; [redacted]

[redacted] <[redacted]@elix.nl>; [redacted] <[redacted]@elix.nl>; [redacted]

<[redacted]@elix.nl>

Onderwerp: Natuurtoets Skûlenboarch

U ontvangt niet vaak e-mail van [redacted]@enber.nl. [Ontdek waarom dit belangrijk is](#)

Goedemiddag [redacted],

Namens Zonnepark Enerzjyk Skûlenboarch doe ik uw bijgaande natuurtoets toedoen als bijlage voor de kapmelding.

Vanuit de aannemer [redacted] hebben we begrepen dat u de natuurtoets wil ontvangen om de kapmelding te kunnen beoordelen.

Mochten er vragen zijn dan hoor ik het graag.

Met hartelijke groet,

Crackstraat 3
8441 ES Heerenveen

☎ 085 - 0655294

☎ 06 - 27 89 61 26

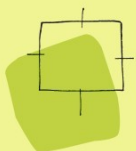
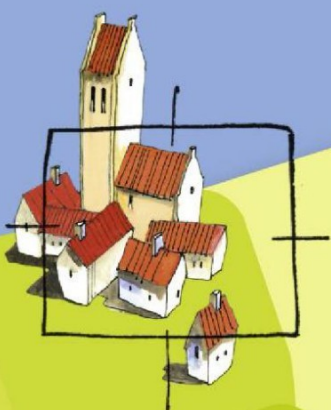
@ @enber.nl

🌐 www.enber.nl

ENBER | *funding the future*

De informatie opgenomen in deze e-mail kan vertrouwelijk zijn en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Indien u deze e-mail onterecht ontvangt, wordt u verzocht de inhoud niet te gebruiken en de afzender direct te informeren door deze e-mail terug te sturen. Aan de inhoud van deze e-mail kunnen geen rechten worden ontleend. Enber B.V. staat niet in voor de juistheid en volledigheid van deze e-mail. Niet gegarandeerd kan worden dat deze e-mail vrij is van virussen, noch dat deze bij de geadresseerde is overgekomen zonder inbreuk of tussenkomst van onbevoegde derden.

Natuurtoets Zandwinplas Skûlenboarch

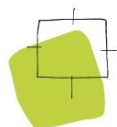
BügelHajema

Ruimte voor de leefomgeving

Natuurtoets Zandwinplas Skûlenboarch

Inhoud
Rapport

26 januari 2026
Projectnummer P004055

Ruimte voor de leefomgeving

BügelHajema, Adviseurs voor leefomgeving en omgevingsrecht BNSP

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Soortenbescherming	8
2.1	Wet- en regelgeving	8
2.1.1	Algemene zorgplicht	8
2.1.2	Flora- en fauna-activiteiten	8
2.2	Inventarisatie	9
2.2.1	Planten	9
2.2.2	Vogels	11
2.2.3	Vleermuizen	12
2.2.4	Grondgebonden zoogdieren	13
2.2.5	Amfibieën	14
2.2.6	Vlinders	15
2.2.7	Libellen	15
2.2.8	Overige beschermde soortgroepen	16
2.2.9	Overige soortgroepen van Rode lijsten	16
2.3	Toetsing	16
2.3.1	Vaatplanten	16
2.3.2	Vogels	16
2.3.3	Vleermuizen	18
2.3.4	Grondgebonden zoogdieren	18
2.3.5	Amfibieën	19
2.3.6	Vlinders	19
2.3.7	Libellen	19
2.3.8	Overige beschermde soortgroepen	20
2.3.9	Overige rode lijstsoorten	20
3	Gebiedsbescherming	21
3.1	Wet- en regelgeving	21
3.1.1	Natura 2000-gebieden	21
3.1.2	Natuurnetwerk Nederland	22
3.1.3	Natuur buiten het NNN, weidevogelkansgebied en ganzenfoerageergebied	22
3.2	Inventarisatie	22
3.3	Toetsing	23
3.3.1	Natura 2000-gebieden	23
3.3.2	Natuurnetwerk Nederland	23

4	Beschermde houtopstanden	24
4.1	Wet- en regelgeving	24
4.2	Inventarisatie en toetsing	24
5	Conclusie	25
5.1	Samenvatting	25
5.2	Soortenbescherming	25
	5.2.1 Zorgplichtmaatregelen	26
5.3	Gebiedsbescherming	27
5.4	Houtopstanden	27

1 Inleiding

Aanleiding

De initiatiefnemer heeft plannen om zandwinplas Skûlenboarch te ontwikkelen ten behoeve van een drijvend zonnepark en recreatie. Voor dit plan wordt een ruimtelijke procedure doorlopen. Om de uitvoerbaarheid van het plan aan de destijds geldende natuurwet- en regelgeving te toetsen, is in oktober 2020 door BügelHajema Adviseurs een natuurtoets uitgevoerd¹. Aangezien de regelgeving en de situatie in het plangebied sindsdien zijn gewijzigd, is deze voorliggende actualisatie van de natuurtoets uitgevoerd. Het doel van deze natuurtoets is om na te gaan of het plan vanuit ecologisch oogpunt uitvoerbaar is. Uit de natuurtoets kan ook blijken dat aanvullend onderzoek in het kader van de Omgevingswet (Ow) of het provinciaal ruimtelijk natuurbesluit noodzakelijk is.

Naast het raadplegen van bronnen is het plangebied ten behoeve van de natuurtoets op 4 december 2025 bezocht door een ecooloog van BügelHajema Adviseurs. De weersomstandigheden waren: bewolkt, droog, circa 7 °C en een zwakke wind (0 -1 Bft).

Plangebied en voornemen

De zandwinplas Skûlenboarch is een circa 45 ha grote waterplas met aflopende oevers, omgeven door houtsingels en bosschages waarbij het totale gebied inclusief omliggende elementen ongeveer 65 ha beslaat. Het plangebied ligt in agrarisch gebied tussen de dorpen Drogeham, Kootstertille en Schuilenburg (figuur 1). Aan de noordwestzijde van het plangebied ligt het bedrijventerrein Skûlenboarch. Aan de noordzijde grenst het plangebied aan een weg met daarachter het Prinses Margrietkanaal (Knillesdijp) en noordelijk daarvan een ander bedrijventerrein. Aan de oostzijde grenst het plangebied aan een verharde weg met aan weerszijden houtsingels. Aan de zuidzijde ligt ook een verharde weg, maar deze is van het plangebied gescheiden door een smalle strook grasland. Aan de westzijde ligt een onverhard pad met houtsingels erlangs.

De zandwinplas bestaat uit twee min of meer vierkante delen die met elkaar zijn verbonden. De plas wordt vanuit de oevers al snel diep. In de zuidoosthoek ligt een ondieper stuk water met een recreatiestrandje dat is afgescheiden van de rest van de plas door een kade van basaltblokken (nummer 1 in figuur 1). In het zuiden van de plas bevindt zich een landtong met deels een oeverwal (nummer 2 in figuur 1). Aan de noordkant ligt een vlinder/ uitkijksteiger aan de waterkant (nummer 3 in figuur 1). Aan de oostkant bevindt zich een klein deel met een oeverwal/zandwal (nummer 4 in figuur 1).

De hoger gelegen delen achter de oevers rondom de gehele zandwinplas zijn begroeid met bosschages en bomen, en met name aan de zuidkant is de strook tussen de grens van het plangebied en de oevers bebost. Dit stuk bos wordt doorkruist door een wandelpad; dit wandelpad loopt door de lengte van het bos, evenwijdig aan de rand van de zandwinplas.

¹ BügelHajema adviseurs. Natuuronderzoek Zandwinplas Skûlenboarch, projectnummer 969.00.00.00.06, 8 oktober 2020

De plannen bestaan uit de aanleg van een drijvend zonnepark van circa 20 - 25 ha. Het drijvend zonnepark bestaat uit gekoppelde modules met zonnepanelen, die met bodemverankering op het diepe deel van de plas liggen, minimaal 30 meter uit de oever. De verbinding met de oever is beperkt tot een netaansluiting en een inkoopstation, die waarschijnlijk aan de noordwestzijde van de plas worden geplaatst; hiervoor zijn beperkte graafwerkzaamheden nodig. De oevers en de eerste zone langs het water blijven volledig vrij van bouwwerken en bekabeling, zodat de natuurwaarden behouden blijven.

Daarnaast wordt ingezet op recreatie (strandje aan de zuidoostzijde) in de vorm van wandelroutes, visgelegenheden en outdoor-activiteiten (figuur 2). Voor deze natuurtoets wordt ervan uitgegaan dat in de ontwikkelingen (nagenoeg) geen bomen, struiken en overige vegetatie worden gekapt of verwijderd. Ook de oevers worden niet vergraven.

Figuur 1. Plangebied (rood omlijnd). 1: strandje, 2: landtong met oeverwal, 3: vlonder/ uitkijksteiger, 4: oeverwal. Bron achtergrond: Regels op de Kaart.

Foto's 1 t/m 8. Impressie van het plangebied op 4 december 2025. Foto 1: Nije Industriewei aan de noordzijde van het plangebied, foto 2: pad 'Mounekamp' dat langs de westzijde van het plangebied loopt, foto 3: Joerelaan aan de zuidkant van het plangebied, foto 4: landtong begroeid met brem, foto 5: strandje aan de zuidzijde van de westelijk deel van de zandwinplas, foto 6: oeverwal/zandwal aan de oostzijde van de zandwinplas, foto 7: zicht op de zandwinplas vanuit het oosten, foto 8: vlonder/ uitkijksteiger aan de noordkant.

2 Soortenbescherming

2.1 Wet- en regelgeving

2.1.1 Algemene zorgplicht

Voor de gehele fysieke leefomgeving geldt een algemene zorgplicht (artikelen 1.6, 1.7 en 1.7a Omgevingswet). Deze zorgplicht houdt in dat nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving als gevolg van activiteiten redelijkerwijs zoveel mogelijk worden voorkomen of beperkt. In geval van aanzienlijke nadelige gevolgen kunnen activiteiten op grond van deze zorgplicht ook worden verboden (artikel 1.7a Omgevingswet).

2.1.2 Flora- en fauna-activiteiten

Sommige activiteiten kunnen negatieve effecten hebben op beschermde dieren en planten. In dat geval wordt gesproken van flora- en fauna-activiteiten. De Omgevingswet (Ow) geeft in hoofdstuk 4 algemene regels over activiteiten in de fysieke leefomgeving, waaronder flora- en fauna-activiteiten². In het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) zijn de flora- en fauna-activiteiten verder uitgewerkt³.

Specifieke zorgplicht

Er geldt een specifieke zorgplicht voor flora- en fauna-activiteiten (artikel 11.27 Bal). Deze zorgplicht houdt in dat degene die een flora- en fauna-activiteit verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben, maatregelen moet nemen om die gevolgen te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken of achterwege te laten. Deze plicht houdt in ieder geval in dat onderzoek moet worden verricht naar de aanwezigheid van de soorten en naar voor deze soorten belangrijke leefgebieden of natuurlijke habitats in het plangebied of in de nabijheid van het plangebied, zoals genoemd in artikel 11.27, lid 2a Bal. Hieronder vallen alle soorten van de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn en soorten genoemd in bijlage IX van het Bal of in de Nederlandse Rode lijsten (artikel 2.19, lid 5, sub a, sub 3 Ow). Op de Rode lijsten staan soorten die uit Nederland zijn verdwenen of dreigen te verdwijnen, ingedeeld in verschillende categorieën voor mate van bedreiging (van gevoelig tot verdwenen uit Nederland).

Vergunningplicht

Voor het uitvoeren van een flora- en fauna-activiteit is in beginsel een omgevingsvergunning ingevolge de Omgevingswet (artikel 5.1, lid 2, sub g) en het Bal (zie hierna) nodig. De vergunningplicht geldt voor negatieve effecten op:

- alle van nature in Nederland in het wild voorkomende vogels zoals bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn (paragraaf 11.2.2, artikelen 11.37-11.45 Bal);
- dier- en plantensoorten die zijn beschermd op grond van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (paragraaf 11.2.3, artikelen 11.46-11.53 Bal);

² Voor het begrip flora- en fauna-activiteit zie bijlage bij Ow artikel 1.1.

³ Artikelen 11.27 en 11.28 en de paragrafen 11.2.2 tot en met 11.2.5 Bal.

- nationaal beschermde dier- en plantensoorten genoemd in de bijlage IX van het Bal (paragraaf 11.2.4, artikelen 11.54-11.59 Bal).

Vergunningvrije gevallen

In het Bal zijn daarnaast vergunningvrije gevallen aangewezen waarvoor, zoals de naam al zegt, geen vergunning nodig is. Het gaat hierbij om flora- en fauna-activiteiten die zijn aangewezen in een programma, een omgevingsverordening, een ministeriële regeling of een gedragscode. Aan het aanwijzen van vergunningvrije gevallen zijn wel eisen verbonden die verschillen per beschermingstype. Voor Vogelrichtlijnsoorten staan deze omschreven in artikelen 11.41-11.45 Bal, voor Habitatrichtlijnsoorten in artikelen 11.49-11.53 Bal en voor andere soorten in artikelen 11.55-11.59 Bal.

2.2 Inventarisatie

Uit het raadplegen van gegevens van de laatste vijf jaar in de Nationale Databank Flora en Fauna⁴ (NDFF) op 2 december 2025 blijkt dat in de directe omgeving (binnen 3 km) van het plangebied diverse beschermde plant- en diersoorten bekend zijn. In dit geval gaat het specifiek om vogels met jaarrond beschermde nesten, vleermuizen, grondgebonden zoogdieren, een amfibie, een libel, vlinders en een plant. Ook zijn in de omgeving van het plangebied verschillende rode lijstsoorten bekend. Hierna worden per soortgroep alle relevante soorten besproken.

2.2.1 Planten

Een groot deel van de oeverbegroeiing langs de waterlijn van de gehele plas bestaat uit riet, maar ook soorten als rietgras en pitrus die ook verderop op de oevers groeien. Op enkele plekken aan de waterkant groeit (invasieve) watercrasulla (foto 11 en 12), voornamelijk aan de zuidzijde van de plas. In het water was tijdens het veldbezoek vanaf de kant verder geen waarneembare watervegetatie aanwezig. Mogelijk is watervegetatie aanwezig op de bodem, gezien het moment van het veldbezoek (december).

In de ruigtes hogerop groeien algemene kruiden zoals grote teunisbloem, bijvoet, akkerdistel en diverse soorten zuring (veldzuring, schapenzuring en krulzuring). Op diverse plekken groeit gewone brem, met name op de landtong in het zuiden van de plas (nummer 2 in figuur 1). De begroeiing wijst op voedselrijke omstandigheden.

Op de zandige oevers van het zuidelijk deel van het plangebied zijn recentelijk grote aantallen jonge bomen en struiken geplant, zoals: zwarte els, eenstijlige meidoorn, ruwe berk, sleedoorn, hondsroos, zomereik en gele kornoelje (foto 9).

De opgaande beplanting bestaat voornamelijk uit zomereik en ruwe berk, op de lagere delen groeien veel zwarte els en wilgen. Er is een gevarieerde ondergroei van struiken en planten met onder andere brede stekelvaren, eikvaren, braam, eenstijlige meidoorn, brem en sleedoorn.

⁴ De NDFF is de meest omvangrijke landelijke informatiebron van verspreidingsgegevens en bevat betrouwbare waarnemingen van planten en dieren in Nederland. Nieuwe gegevens worden met regelmaat toegevoegd. Alle gegevens in de NDFF zijn door soortexperts gevalideerd.

Foto 9 en 10: aanplant van jonge inheemse boom- en struiken van in maart 2025 aan de oevers van de zuidzijde van de plas.

Foto 11 en 12: watercrasulla aan de oevers van de zuidzijde van de plas.

Uit de omgeving is beschermde plantensoort dreps bekend (een grassoort, NDFF); er zijn waarnemingen bekend op 1,6 km zuidwestelijk van het plangebied. De biotoop van dreps bestaat uit zonnige, open plaatsen op matig droge, vrij kalkarme, matig voedselrijke, lichte grond en groeit op wintergraanakkers, speltakkers, soms op spoorwegterreinen, braakliggende grond, wegranden en open plekken in bermen van wegen en ruigten. Geschikt biotoop voor dreps is niet aanwezig in het plangebied en de aanwezigheid van dreps binnen het plangebied kan worden uitgesloten.

Er zijn ruim veertig soorten planten van de Rode lijst in, en in de omgeving van, het plangebied bekend (NDFF). Een aantal van deze soorten kan voorkomen op de oevers van een waterpartij, zoals armbloemige waterbies, brede waterpest, vlottende bies, moeraslathyrus en stijve moerasweegbree. Tijdens het veldbezoek op 23 april 2020 (voor natuurtoets uit 2020) zijn wel enkele zeldzamere (maar niet-beschermde) soorten gevonden, zoals echt duizendguldenkruid en liggend hertschooi. Tijdens het veldbezoek in december 2025 zijn de betreffende zeldzame soorten en soorten van de Rode lijst niet aangetroffen. Dit kan mogelijk worden verklaard doordat de planten bovengronds al waren afgestorven in voorbereiding op de winterrust, waardoor herkenning niet meer mogelijk was. Het kan echter ook goed mogelijk zijn dat deze zeldzame planten in het geheel niet aanwezig zijn. Dit is echter niet uit te sluiten.

2.2.2 Vogels

Vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Uit de omgeving van het plangebied zijn verschillende vogelsoorten bekend waarvan de nesten jaarrond beschermd (categorie 1 t/m 4) zijn, zoals huismus, gierzwaluw, ijsvogel, roek, ransuil, buizerd, sperwer en zeearend (NDFF). Ook zijn er een aantal soorten van categorie 5 bekend, zoals kleine bonte specht en middelste bonte specht⁵. In het plangebied staat geen bebouwing, waardoor voor gebouwbewonende soorten zoals huismus en gierzwaluw geen geschikte nestgelegenheid aanwezig is.

De aanwezige oeverwallen zijn geschikt als nestgelegenheid voor ijsvogel. In de oeverwal van de landtong (nummer 2 in figuur 1) is een nest van een ijsvogel aangetroffen op circa 80 cm hoogte vanaf het wateroppervlak (foto 13 en 14). In de overige oeverwallen, zoals aan de zuidoostzijde, zijn geen nesten van ijsvogel aangetroffen. Er zijn geen nestholten van oeverzwaluw (een koloniebroeder) aangetroffen.

Foto 13 en 14: nest van ijsvogel in de oeverwal van de landtong aan de zuidzijde (blauw omcirkeld)

In de bomen en bosschages in en rondom het plangebied zijn tijdens het veldbezoek geen sporen of nesten aangetroffen die van vogels met jaarrond beschermde nesten kunnen zijn, zoals roek, ransuil, buizerd, sperwer of zeearend. Aangezien er op het moment van het veldbezoek weinig tot geen blad aan de bomen zat was het mogelijk om alle bomen op deze grote nesten te inspecteren. De aanwezigheid van nesten van roek, ransuil, buizerd, sperwer en zeearend in het plangebied kan worden uitgesloten.

Foerageergebied

Het plangebied is door de afwisseling van oppervlaktewater, open delen, bomen en bosschages geschikt foerageergebied voor een groot aantal soorten vogels, waaronder vogels met jaarrond beschermde nesten zoals ijsvogel, roek, ransuil, buizerd en sperwer. Ijsvogel zal voornamelijk in de ondiepere delen van de zandwinplas jagen waar het makkelijker is kleine vis te vangen.

⁵ Vogels met jaarrond beschermde nesten als er sprake is van ecologisch zwaarwegende redenen.

Er zijn aanwijzingen uit GPS-onderzoek en waarnemingen van de Werkgroep Zeearend dat zeearenden regelmatig aanwezig zijn bij de zandwinplas Skûlenboarch en zich hier vaak langdurig ophouden en de plas incidenteel gebruiken als rust- en slaappleats. De zandwinplas vervult daarmee mogelijk een belangrijke functie als slaappleats en foerageergebied voor zeearend.

Overige soorten

In de bomen en struiken in het plangebied kunnen algemene soorten broeden, zoals merel, zanglijster, heggenmus, tijtjaf, fitis, braamsluiper, roodborst, winterkoning en houtduif.

Tijdens het veldbezoek is zowel aan de westzijde als aan de zuidzijde van de plas een groene specht waargenomen. In de bomen rondom de plas zijn tijdens het veldbezoek geen holen waargenomen die geschikt zijn als spechtenhol, maar door de slechte bereikbaarheid van een deel van de bomen (met name aan de westzijde) zijn niet alle bomen onderzocht.

Tijdens het veldbezoek zijn naast een opvliegende houtsnip ook aalscholver, kokmeeuw, grauwe gans en wild eend waargenomen.

Uit de omgeving zijn een aantal soorten van de Rode lijst bekend, waaronder een aantal soorten met de status bedreigd en ernstig bedreigd (draaihals, paapje, tapuit, watersnip, zomertaling, zwarte stern en kemphaan). Het plangebied is marginaal geschikt als broedbiotoop voor deze soorten. Nesten van deze en overige te verwachten algemene en rode lijstsoorten zijn alleen tijdens de broedperiode beschermd.

2.2.3 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Uit de omgeving van het plangebied zijn vijf vleermuissoorten bekend, namelijk gewone dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis (NDFF). Ook watervleermuis is in het plangebied waargenomen. Vanwege de afwezigheid van bebouwing in het plangebied kan de aanwezigheid van verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen, zoals laatvlieger, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en meervleermuis in het plangebied worden uitgesloten.

Rondom de zandwinplas, en met name aan de oost-, zuid- en westkant, zijn veel bomen aanwezig. Bij meerdere bomen is waargenomen dat er loszittende schors, spleten of beide aanwezig zijn, wat mogelijk toegang biedt tot verblijfplaatsen voor boombewonende vleermuizen zoals rosse vleermuis en watervleermuis (foto 15 en 16). Door de slechte bereikbaarheid (met name aan de westzijde) zijn niet alle bomen onderzocht op loszittende schors, spleten en holtes.

Foto 15 en 16: boom met loshangend schors en holtes aan de oostzijde van het plangebied

Foerageergebied en vliegroutes

De bomen en bosranden rondom de zandwinplas kunnen onderdeel vormen van het foerageergebied van verschillende soorten vleermuizen.

De zandwinplas zelf kan dienen als foerageergebied voor rosse vleermuis, watervleermuis en meervleermuis. Vooral meervleermuizen foerageren boven grote wateren en langs oevers, en het plangebied is een voor meervleermuis zeer geschikt foerageergebied.

In 2020 is nader onderzoek gedaan naar het gebruik van de plas als foerageergebied van vleermuizen⁶. Destijds maakten de soorten ruige en gewone dwergvleermuis, rosse vleermuis, watervleermuis en meervleermuis gebruik van de zandwinplas als foerageergebied. Ze maakten vooral gebruik van de randen van de plas, af en toe van meer centrale delen van zuidelijke helft van de plas, en incidenteel ook van het centrale deel van de noordelijke helft. Het onderzoek leverde geen aanwijzingen dat het centrale deel of de oevers van de plas als essentiële (onmisbare) vliegroute voor vleermuizen fungeerden. Wel is een vliegroute van gewone dwergvleermuis vastgesteld langs de weg aan de oostrand van het plangebied (foto 2).

2.2.4 Grondgebonden zoogdieren

Vergunningvrije gevallen

De oevers en beboste delen van het plangebied vormen geschikt leefgebied voor een aantal grondgebonden zoogdiersoorten, zoals uit de NDFF bekende soorten, waaronder veldmuis, bosmuis, huisspitsmuis, vos en ree. De bovengenoemde grondgebonden zoogdiersoorten zijn in bijlage 5.1 van de Omgevingsverordening Fryslân aangewezen als vergunningvrije gevallen. Tijdens het veldbezoek zijn op de modderige oevers van de zandwinplas veel pootafdrukken van ree aangetroffen, en daarnaast veel holen van (waarschijnlijk) muizen, met name op de landtong (foto 17 en 18).

⁶ BügelHajema adviseurs. Natuuronderzoek Zandwinplas Skûlenboarch, projectnummer 969.00.00.00.06, 8 oktober 2020

Foto 17 en 18: pootafdrukken ree en hol van (waarschijnlijk) een muis op de oevers van de zandwinplas aan de zuidkant

Niet-vergunningvrije gevallen

In de directe omgeving van het plangebied zijn de niet-vergunningvrije grondgebonden zoogdiersoorten boommarter, bunzing, waterspitsmuis, wezel en otter bekend (NDFF).

In de bomen rondom de plas zijn tijdens het veldbezoek geen holen waargenomen die geschikt zijn voor boommarter, maar door de slechte bereikbaarheid van een deel van de bomen (met name aan de westzijde) is een deel van het plangebied niet onderzocht.

Voor de kleine marterachtigen bunzing en wezel zijn de beboste delen en begroeide oevers van het plangebied zeer geschikt. Er is voldoende dekking in de vorm van bosschages en dichte begroeiing aanwezig. Ook langs de oevers en onder de bomen bevinden zich mogelijkheden om langs te migreren in de vorm van struiken en andere dichte begroeiing. De begroeiing biedt daarnaast veel mogelijkheden voor verblijf- en rustplaatsen voor kleine marterachtigen. Deze soorten maken daarnaast ook vaak gebruik van holen van bijvoorbeeld muizen, ratten en woelrat als verblijfplaats. In het plangebied zijn veel holen waargenomen (foto 18). De aanwezigheid van kleine marterachtigen kan binnen het plangebied niet worden uitgesloten.

Er zijn meerdere waarnemingen van otter in het plangebied bekend en er zijn veel waarnemingen van otter bekend uit de omliggende omgeving (NDFF). De soort profiteert van de aanwezigheid van vis in de zandwinplas dat een belangrijke voedselbron vormt. Ondanks de relatief kale oevers biedt de plas rust, mede door de weinig menselijke verstoring, wat gunstig is voor otters. Daarnaast maken verbindingen met omliggende watergangen het gebied toegankelijk als onderdeel van een groter territorium. Ook bieden de rietkragen en bosschages langs delen van de oever voldoende dekking ten aanzien van rustplaatsen. De aanwezigheid van rust- en verblijfplaatsen van otter kan niet worden uitgesloten.

2.2.5 Amfibieën

Vergunningvrije gevallen

Het plangebied biedt door het permanent oppervlaktewater en de oevers met omringende bosschages geschikt voortplantings- en landbiotoop voor algemene amfibieënsoorten, zoals bastaardkikker,

meerkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander (NDFF). Deze soorten zijn in bijlage 5.1 van de Omgevingsverordening Fryslân aangewezen als vergunningvrije gevallen.

Niet-vergunningvrije gevallen

Uit de omgeving van het plangebied is heikikker bekend (NDFF). Heikikker heeft een zeer duidelijke voorkeur voor de landschapstypen heide, hoogveen, laagveen en halfnatuurlijk grasland. Geschikt waterhabitat voor heikikker is voedselarm tot matig voedselrijk, met waterplanten zoals verschillende soorten fonteinkruiden. Voor heikikker en overige kritische en niet-vrijgestelde soorten is het plangebied niet geschikt en daarmee wordt de aanwezigheid van deze soorten uitgesloten.

Uit de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen van 'groene kikker' bekend (NDFF). Niet bekend is welke soort 'groene kikker' het betreft: de vergunningvrije bastaard- en/of meerkikker, of de niet-vergunningvrije poelkikker. Aangezien bastaard- en meerkikker bekend zijn uit dit deel van Friesland, en het plangebied buiten het bekende verspreidingsgebied van poelkikker ligt, is het aannemelijk dat het bastaard- en/of meerkikker betreft, en niet de (zeldzamere) en niet-vergunningvrije poelkikker. De aanwezigheid van poelkikker kan worden uitgesloten.

2.2.6 Vlinders

Uit de omgeving zijn de beschermde dagvlindersoorten grote vos en grote weerschijnvlinder bekend (NDFF). Het gaat slechts om incidentele waarnemingen in de omgeving van het plangebied; voor beide soorten beperkt tot één exemplaar in de afgelopen vijf jaar en voor zowel grote vos als grote weerschijnvlinder op meer dan 1,5 km afstand van het plangebied. Het plangebied bevat echter geschikte structuurelementen voor grote vos, zoals zonbeschenen bosranden, houtwallen en ruige vegetatie. Ook waardplanten voor grote vos, zoals wilgen en populieren, zijn aanwezig in het plangebied. Hierdoor kan grote vos niet worden uitgesloten voor het plangebied.

Grote weerschijnvlinder heeft specifieke eisen, zoals grote aaneengesloten bossen met voldoende waardplanten (bijvoorbeeld ratelpopulier) en rustige, schaduwrijke plekken voor voortplanting. Dergelijke structuren ontbreken in het plangebied en directe omgeving. Gezien het ontbreken van geschikte habitat en het feit dat er geen populaties in de nabijheid zijn vastgesteld, kan de aanwezigheid van een functionele voortplantings- of rustplaats voor grote weerschijnvlinder worden uitgesloten.

Er zijn geen soorten van de Rode lijst dagvlinders uit de directe omgeving bekend (NDFF). Het plangebied is door de inrichting wel geschikt voor soorten van de Rode lijst, zoals bruine vuurvlinder, oranje zandoogje, bont dikkopje en kleine vuurvlinder. Habitats voor deze soorten zijn aanwezig in het plangebied.

2.2.7 Libellen

Uit de omgeving is de beschermde libellensoort gevlekte witsnuitlibel bekend (NDFF). Deze soort vereist ondiepe, voedselarme vennen met rijke watervegetatie en stabiele waterstanden. De zandwinplas heeft diepe wateren, steile oevers en weinig vegetatie, waardoor het ongeschikt is voor

gevlekte witsnuitlibel. De aanwezigheid van gevlekte witsnuitlibel wordt voor het plangebied uitgesloten.

2.2.8 Overige beschermde soortgroepen

Overige beschermde soorten uit de soortgroepen reptielen, vissen en overige zijn niet uit de directe omgeving bekend (NDFF). Vanwege de geringe geschiktheid als leefgebied en de geïsoleerde ligging in agrarisch gebied zijn reptielen niet te verwachten. Beschermde vissoorten zijn ook niet te verwachten, doordat geschikt habitat ontbreekt (steile oevers, weinig vegetatie). Het plangebied biedt overige beschermde soorten ongewervelden ook geen geschikt leefgebied. Hierdoor kan de aanwezigheid van beschermde vissen, reptielen en overige ongewervelden worden uitgesloten.

2.2.9 Overige soortgroepen van Rode lijsten

Uit de omgeving van het plangebied zijn enkele diersoorten van de Rode lijst bekend, zoals zompsprinkhaan (Rode lijst sprinkhanen), klompvoetje (Rode lijst wantsen), kleine zomerslaper (Rode lijst snuitkevers en Eeltslak (Rode lijst weekdieren) (NDFF). Het is niet uitgesloten dat enkele exemplaren van deze, of van andere diersoorten van de Rode lijsten aanwezig zijn in het plangebied. Verder zijn er meerdere soorten mossen en schimmels, en één soort korstmos, van de Rode lijst bekend uit de omgeving (NDFF). Ook voor deze soorten, of andere soorten mossen, schimmels en soort korstmossen van de Rode lijst, is het niet uitgesloten dat enkele in het plangebied aanwezig zijn.

2.3 Toetsing

2.3.1 Vaatplanten

Negatieve effecten op beschermde plantensoorten kunnen worden uitgesloten. Voor de mogelijke aanwezige rode lijstsoorten geldt de specifieke zorgplicht van de Omgevingswet. Voor deze soorten hoeft geen vergunning te worden aangevraagd. Er dienen maatregelen te worden genomen om negatieve effecten op deze soorten te voorkomen of te verminderen, zoals het in het gebied houden van grond (zaadbank).

2.3.2 Vogels

Jaarrond beschermde nestplaatsen

In het plangebied is één nest aangetroffen van een vogelsoort met jaarrond beschermde nest; een nest van een ijsvogel (categorie 3) in de landtong in het zuiden van het plangebied. Indien werkzaamheden aan de oever met deze nestholte worden uitgevoerd is het noodzakelijk om voorafgaand aan de werkzaamheden te bepalen of dit nest ook daadwerkelijk door ijsvogel gebruikt wordt. Uit dit onderzoek blijkt dan of een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit nodig is. Is er geen sprake van werkzaamheden aan de landtong, dan treden er geen negatieve effecten ten aanzien van nestplaatsen van ijsvogel op.

Daarnaast is het mogelijk dat er nestholtes van spechten (kleine - en middelste bonte specht) aanwezig zijn in de bomen rondom de zandwinplas. De nesten van kleine en middelste bonte specht vallen in categorie 5. Dit betekent dat deze soorten alleen jaarrond beschermd zijn als sprake is van ecologisch

zwaarwegende redenen. De mate van kap is daarbij bepalend: er moeten voldoende geschikte bomen overblijven om alternatieve nestgelegenheid te waarborgen. Op dit moment is nog onbekend in welke mate er gekapt wordt en of er daardoor sprake is van effecten op nesten van kleine, en middelste bonte specht.

Foerageergebied

Het plangebied vormt naar verwachting een onderdeel van het foerageergebied van soorten als roek, ransuil, buizerd en sperwer. Deze soorten foerageren voornamelijk in de bosschages en ruigtes rondom de plas. Deze blijven vrijwel geheel gehandhaafd en blijven daarmee geschikt als foerageergebied.

Ijsvogel en zeearend kunnen het oppervlaktewater van de zandwinplas als foerageergebied gebruiken. De geplande ontwikkelingen maken een deel van het oppervlaktewater minder geschikt als foerageergebied. Voor ijsvogel blijft er voldoende geschikt foerageergebied over, mede doordat ijsvogel voornamelijk in de ondiepere delen (de randen) van de zandwinplas zal jagen.

Zeearend is in Fryslân een jaarrond beschermde soort van categorie 4. Vogels in deze categorie maken jaar in jaar uit gebruik van hetzelfde nest en zijn zelf niet of nauwelijks in staat een nest te bouwen. In het plangebied zijn geen nesten van zeearend aangetroffen; mogelijk bevinden deze zich wel bij grote waterpartijen in de omgeving zoals de Burgumer Mar en De Leien. Deze grote waterpartijen zijn ook geschikt zijn als foerageergebied.

Op basis van aanwijzingen uit GPS-onderzoek en waarnemingen van de Werkgroep Zeearend bestaat het vermoeden dat ook de zandwinplas een belangrijke functie vervult als foerageergebied en als slaapplek voor de soort. Om te kunnen beoordelen of door de aanleg van de zonnepanelen essentieel foerageergebied verdwijnt en hierdoor een negatief effect optreedt op de jaarrond beschermde slaapplekken is een nadere analyse naar het gebruik van de zandwinplas door zeearenden noodzakelijk.

Negatieve effecten op overige vogels met jaarrond beschermde nesten door verlies van foerageergebied worden op basis van de huidige plannen niet verwacht.

Overige soorten

Voor de overige soorten, zonder jaarrond beschermd nest, geldt dat het vernietigen of verstoren van in gebruik zijnde nesten bij wet verboden is. Dit kan worden voorkomen door de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Dit geldt ook voor mogelijk aanwezige nestholtes van bijvoorbeeld groene of grote bonte specht in de bomen. Een standaardperiode voor het broedseizoen is er niet; van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. De meeste vogels broeden tussen half maart en half juli, maar ook in de periode half februari tot eind september kunnen broedgevallen voorkomen.

2.3.3 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

De aanwezigheid van verblijfplaatsen in bomen kan niet worden uitgesloten. Voor zover bekend blijven alle bomen in de plannen behouden. Indien er toch bomen worden aangetast of gekapt, dan dient voorafgaand aan de werkzaamheden te worden bepaald of er sprake is van bomen met mogelijke vleermuisverblijfplaatsen. Indien er sprake is van kap van bomen met holtes, spleten of schuren, is nader onderzoek noodzakelijk om te bepalen of er sprake is van verblijfplaatsen van vleermuis.

Foerageergebied/vliegroute

Het plangebied wordt naar verwachting na uitvoering van het plan niet ongeschikt als foerageergebied voor gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis. Negatieve effecten op deze soorten door verlies van foerageergebied en vliegroutes treden niet op. Gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis foerageren naar verwachting langs de randen van de zandwinplas en langs de weg aan de oostzijde van het plangebied (foto 2) en slechts incidenteel over het oppervlaktewater van de plas. Daarom is het noodzakelijk dat verstoring door kunstlicht tijdens en na de werkzaamheden wordt voorkomen, bijvoorbeeld door gebruik te maken van naar beneden gerichte lichtarmaturen die niet op de bomen schijnen.

Voor met name meervleermuis is de situatie anders: deze soort foerageert bij voorkeur boven openwater zoals de zandwinplas. Dit geldt in mindere mate ook voor watervleermuis en rosse vleermuis. Bekend is dat meervleermuis bijzonder gevoelig is voor de aanleg van drijvende zonneparken boven water, omdat deze soort sterk afhankelijk is van open water⁷. Aanleg van een drijvend zonnepark kan leiden tot direct verlies van jachtgebied en een afname van het voedselaanbod (insecten), vooral als ondiepe zones en oevers worden bedekt. Indirecte effecten, zoals schaduwwerking en verstoring door verlichting, kunnen de kwaliteit van het leefgebied verder verminderen. Uit het onderzoek uit 2020 blijkt dat de zandwinplas destijds inderdaad werd gebruikt als foerageergebied voor meervleermuis en rosse vleermuis. Aangezien resultaten uit dergelijke onderzoeken een houdbaarheid hebben van drie jaar, is een herhaling van het nader onderzoek ten aanzien van essentieel foerageergebied voor meervleermuis, watervleermuis en rosse vleermuis nodig.

2.3.4 Grondgebonden zoogdieren

In de bomen zijn mogelijk holen aanwezig die geschikt zijn als verblijfplaats voor boommarter. Alle bomen blijven voor zover bekend in de plannen echter behouden. Indien er toch bomen worden aangetast of gekapt, dan dient voorafgaand aan de werkzaamheden te worden bepaald of er sprake is van bomen met mogelijke verblijfplaatsen (holtes) van boommarter. Indien er sprake is van kap van bomen met holtes is nader onderzoek noodzakelijk om te bepalen of er sprake is van een verblijfplaats van boommarter.

⁷ Haarsma, A-J (2024). Meervleermuis trend en knelpunten voor Natura 2000-gebieden in Fryslân. Rapport 2023_13. Batweter onderzoek en advies, Rossum

Voor de kleine marterachtigen bunzing en wezel zijn de dichte begroeiing en bosschages in het plangebied zeer geschikt. Deze structuren blijven in de plannen behouden. Indien er toch dichte begroeiing zoals struiken en bosschages worden verwijderd, dan is nader onderzoek naar deze soorten en/of een vergunning voor een flora- en fauna-activiteit nodig.

Otter gebruikt de zandwinplas en de oevers als foerageergebied. Na realisatie van de geplande ontwikkelingen blijft er voldoende geschikt foerageergebied voor otter over. In de plannen is geen sprake van werkzaamheden aan de oevers waardoor geen rust- en verblijfplaatsen van otter verloren gaan. Indien er toch werkzaamheden aan de oevers en nabijgelegen bosschages plaatsvinden, dan is nader onderzoek nodig om te bepalen of er sprake is van aantasting van verblijfplaatsen van otter.

Als gevolg van de ontwikkelingen kunnen enkele verblijfplaatsen van algemene zoogdiersoorten die niet onder de specifieke zorgplicht voor flora- en fauna-activiteiten vallen, worden verstoord en vernietigd. Ook kunnen hierbij enkele exemplaren worden gedood. De te verwachten algemene en Rode Lijst soorten vallen onder de vergunningvrije gevallen, zoals benoemd in de Omgevingsverordening provincie Fryslân. Voor deze soorten hoeft geen vergunning te worden aangevraagd. Wel gelden voor deze soorten de zorgplichten van de Omgevingswet. Er dienen maatregelen te worden genomen om negatieve effecten op deze soorten te voorkomen of verminderen.

2.3.5 Amfibieën

Als gevolg van de ontwikkelingen kunnen verblijfplaatsen van algemene amfibieënsoorten worden verstoord en vernietigd. Ook kunnen hierbij enkele exemplaren worden gedood. De te verwachten algemene soorten worden niet in hun voortbestaan bedreigd en vallen onder de vergunningvrije gevallen, zoals aangewezen in de Omgevingsverordening Fryslân 2022. Voor deze soorten hoeft geen vergunning te worden aangevraagd. Wel gelden voor deze soorten de zorgplichten van de Omgevingswet. Er dienen maatregelen te worden genomen om negatieve effecten op deze soorten te voorkomen of verminderen.

2.3.6 Vlinders

Negatieve effecten op de beschermde vlindersoort grote vos kan niet op voorhand worden uitgesloten in geval van kap of vernietiging van waardplanten en voor grote vos geschikte structuren; nader onderzoek is dan nodig. Voor zover bekend blijven alle bomen en struiken in de plannen behouden.

Als gevolg van de ontwikkelingen kunnen ook (delen van) biotopen van vlinders van de Rode lijst worden aangetast. Voor deze soorten hoeft geen vergunning te worden aangevraagd. Er dienen maatregelen te worden genomen om negatieve effecten op deze soort te voorkomen of verminderen, zoals het maaien en snoeien buiten de kwetsbare rupsenperiode.

2.3.7 Libellen

Negatieve effecten op beschermde libellensoorten kunnen worden uitgesloten.

2.3.8 Overige beschermde soortgroepen

Op alle overige beschermde soortgroepen kunnen negatieve effecten worden uitgesloten, omdat de aanwezigheid van deze soorten kan worden uitgesloten.

2.3.9 Overige rode lijstsoorten

Met betrekking tot eventueel aanwezige rode lijstsoorten (korstmossen, mossen, schimmels, sprinkhanen, wantsen, snuitkevers en weekdieren) dienen maatregelen te worden genomen om negatieve effecten op deze soorten te voorkomen of verminderen en aan de specifieke zorgplicht te voldoen. Dit kan bijvoorbeeld door te vergraven grond (met zaden) in het plangebied te houden, het maaien van vegetatie buiten de bloeiperiode en het in het gebied houden van gekapt hout.

3 Gebiedsbescherming

3.1 Wet- en regelgeving

Voor het onderhavige plangebied is de onderstaande wet- en regelgeving op het gebied van gebiedsbescherming relevant.

3.1.1 Natura 2000-gebieden

Sommige activiteiten kunnen gevolgen hebben voor Natura 2000-gebieden of bijzondere nationale natuurgebieden. De Omgevingswet (Ow) geeft in hoofdstuk 4 algemene regels over activiteiten in de fysieke leefomgeving, waaronder Natura 2000-activiteiten⁸ en activiteiten met mogelijke verslechterende of significant verstorende gevolgen voor een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied. In het Besluit activiteiten leefomgeving (afdeling 11.1) zijn deze activiteiten verder uitgewerkt. Relevant is dat het hierbij gaat om activiteiten die afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kunnen hebben. Daarnaast moet ook rekening worden gehouden met externe werking. Van externe werking is sprake als activiteiten buiten een Natura 2000-gebied van invloed zijn op de natuurwaarden in een Natura 2000-gebied.

Specifieke zorgplicht

Er geldt een specifieke zorgplicht voor activiteiten die verslechterende of significant verstorende gevolgen voor een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied kunnen hebben (artikel 11.6 Bal). Deze zorgplicht houdt in dat degene die een dergelijke activiteit verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben met het oog op de natuurbescherming (paragraaf 11.1.2 Bal), maatregelen moet nemen om die gevolgen te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken of achterwege te laten. Deze plicht houdt in ieder geval in dat wordt nagegaan of op voorhand op grond van objectieve gegevens verslechterende of significant verstorende gevolgen kunnen worden uitgesloten (artikel 11.6, lid 2 Bal). Daarbij moet ook rekening worden gehouden met externe werking. Van externe werking is sprake als activiteiten buiten een Natura 2000-gebied van invloed zijn op de natuurwaarden in een Natura 2000-gebied.

Vergunningplicht

Voor het uitvoeren van een Natura 2000-activiteit is in beginsel een omgevingsvergunning ingevolge de Omgevingswet (artikel 11.6) nodig.

Vergunningvrije gevallen

In het Besluit activiteiten leefomgeving zijn daarnaast vergunningvrije gevallen aangewezen waarvoor, zoals de naam al zegt, geen vergunning nodig is. Het gaat hierbij om Natura 2000-activiteiten die zijn aangewezen in een programma, een omgevingsverordening of een ministeriële regeling (artikelen 11.18 tot en met 11.21 Bal).

⁸ Voor het begrip Natura 2000-activiteit, zie bijlage bij Omgevingswet artikel 1.1.

3.1.2 Natuurnetwerk Nederland

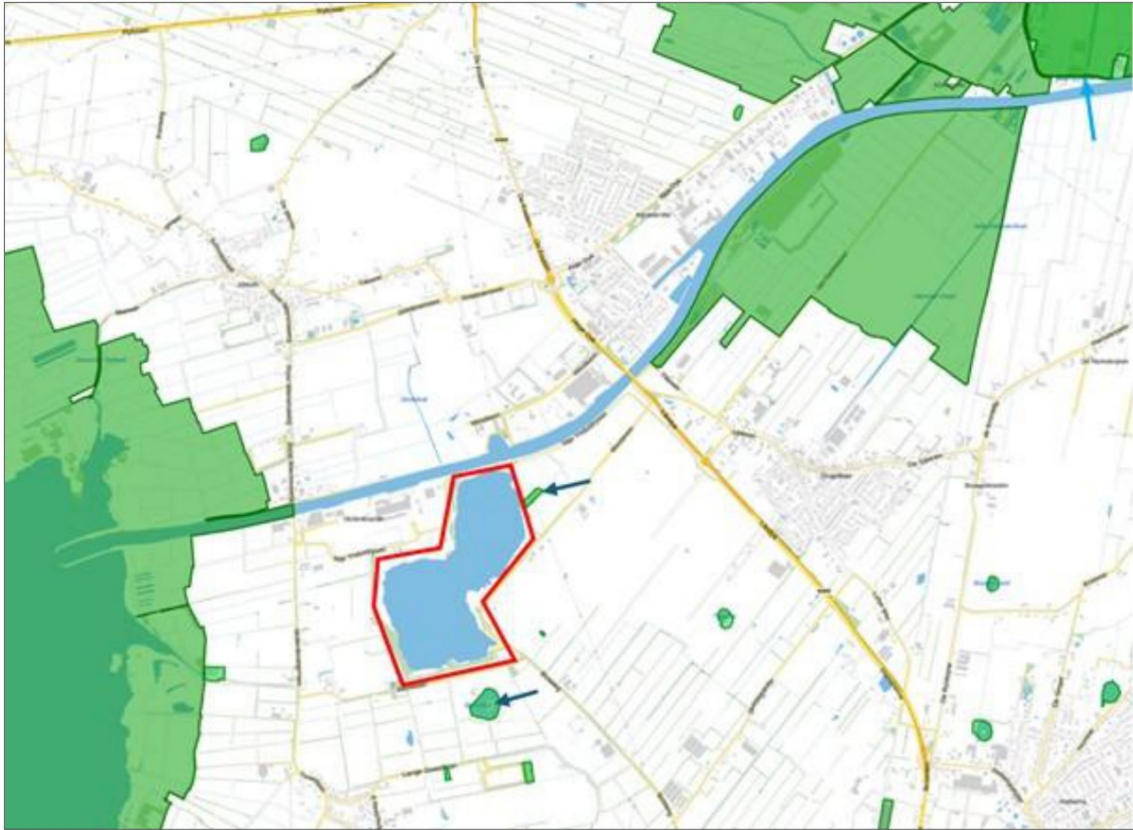
Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland. Dit netwerk moet voldoende robuust zijn voor een duurzame verbetering van de omstandigheden voor de wilde flora en fauna en voor natuurlijke leefgemeenschappen. Het NNN is als beleidsdoel opgenomen in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). De begrenzing en ruimtelijke bescherming van de provinciale NNN en de bijbehorende natuurverbindingen is voor de provincie Fryslân uitgewerkt in de Omgevingsverordening Fryslân 2022.

3.1.3 Natuur buiten het NNN, weidevogelkansgebied en ganzenfoerageergebied

Vanuit de Omgevingsverordening Fryslân wordt voor natuur buiten de NNN-gebieden bij ruimtelijke plannen specifiek ingezet op de bescherming van bestaande natuurgebieden en natuurwaarden in agrarisch gebied en de bescherming van weidevogelkansgebieden en ganzenfoerageergebieden.

3.2 Inventarisatie

De gronden van het plangebied zijn niet aangewezen als beschermde natuurgebieden. Het plangebied ligt 9,4 km noordoostelijk van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied 'Alde Feanen' en 11,6 km oostelijk van Natura 2000-gebied 'Groote Wielen'. Het dichtstbijzijnde NNN-gebied ligt 700 m westelijk van het plangebied. Direct grenzend aan de oostzijde van het plangebied ligt een klein gebied dat valt onder 'natuur buiten NNN-gebied', en ook op 200 m zuidelijk van het plangebied ligt een gebied dat valt onder 'natuur buiten NNN-gebied'. Het dichtstbijzijnde weidevogelkansgebied ligt 3,8 km noordoostelijk van het plangebied (zie figuur 3). Het dichtstbijzijnde ganzenfoerageergebied ligt 8,6 km zuidwestelijk van het plangebied.

Figuur 3. Ligging van het plangebied (rood omkaderd) met de NNN-gebieden (groen gearceerd) en gebieden buiten NNN (aangegeven met donkerblauwe pijlen). Het weidevogelleefgebied is aangegeven met een lichtblauwe pijl. Bron achtergrond: Regels op de kaart.

3.3 Toetsing

3.3.1 Natura 2000-gebieden

Het plangebied ligt niet direct grenzend aan het Natura 2000-gebieden 'Alde Feanen' en 'Grootte Wielen'. Het wordt ervan gescheiden door bebouwing, agrarisch gebied en wegen. Hierdoor kunnen de meeste negatieve effecten, zoals verstoring door licht of geluid, worden uitgesloten.

Tijdens de aanlegfase kan sprake zijn van een toename van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. Daarom dient een AERIUS-berekening te worden uitgevoerd. Hieruit zal blijken of sprake is van stikstofdepositie boven 0,00 mol N/ha/ja in stikstofgevoelige habitattypen of leefgebieden van soorten binnen Natura 2000-gebieden.

3.3.2 Natuurnetwerk Nederland

De plannen leiden niet tot vermindering van de oppervlakte of de samenhang tussen de gebieden van het Natuurnetwerk Nederland (NNN), weidevogelkansgebieden en ganzenfoerageergebieden. De wezenlijke kenmerken en waarden van deze gebieden worden niet aangetast. Negatieve effecten op het NNN, weidevogelkansgebieden en ganzenfoerageergebieden kunnen hierdoor worden uitgesloten.

4 Beschermde houtopstanden

4.1 Wet- en regelgeving

De Omgevingswet (artikel 4.3) geeft aan dat bij algemene maatregel van bestuur (lees: het Bal) regels worden gesteld die gevolgen hebben of kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving, waaronder het vellen en beheren van houtopstanden (artikel 4.3, lid 1, sub o Omgevingswet). In het Bal is een regeling opgenomen voor houtopstanden, hout en houtproductie (afdeling 11.3 Bal). Voor het kappen van houtopstanden geldt een algemene meldplicht (artikel 11.126 Bal) en een herplantingsplicht (artikel 11.129 Bal). In artikel 11.111, lid 2 Bal zijn verschillende uitzonderingen voor de meld- en herplantingsplicht opgenomen. Het Bal beschermt dan ook met name bos van minimaal 1.000 m² en bomenrijen van minimaal 21 bomen gelegen buiten de bebouwingscontour houtkap, zoals bedoeld in artikel 5.165b van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). De bebouwingscontour houtkap is vastgelegd in het gemeentelijk omgevingsplan.

4.2 Inventarisatie en toetsing

Het plangebied ligt buiten de bebouwingscontour. In het plangebied is sprake van houtopstanden van meer dan 1000 m² en meerdere rijen bomen van meer dan 20 bomen; hierdoor is sprake van beschermde houtopstanden. Indien kap plaatsvindt in deze beschermde houtopstanden is het nodig om een kapmelding bij de provincie Fryslân te doen.

5 Conclusie

5.1 Samenvatting

Voor dit plan is op 4 december 2025 een veldbezoek uitgevoerd en zijn verspreidingsgegevens van beschermde soorten in en rondom het plangebied geraadpleegd via de NDFF. Daaruit komt naar voren dat nader onderzoek nodig is om te bepalen of de zandwinplas essentieel foerageergebied is voor vleermuizen. Daarnaast is een nadere analyse nodig naar het gebruik van de zandwinplas als mogelijk essentieel foerageergebied voor zeearend in relatie tot de aanwezigheid van rustplaatsen van zeearend.

Op basis van deze natuurtoets in relatie tot de huidige plannen geldt verder dat geen nader onderzoek voor andere soorten of functies nodig is mits er geen werkzaamheden aan oeverwallen, opgaande beplanting en/of struiken en bosschages plaatsvinden. Is er wél sprake van werkzaamheden aan oeverwallen, opgaande beplanting en/of struiken en bosschages, dan is ook nader onderzoek naar andere soorten en functies noodzakelijk.

Tevens moeten de zorgplichtmaatregelen in acht worden genomen. Met betrekking tot gebiedsbescherming dient een AERIUS-berekening te worden uitgevoerd om te controleren op een toename van stikstofdepositie in de nabijheid gelegen Natura 2000-gebieden. In tabel 1 is een overzicht van de te nemen vervolgstappen opgenomen. Deze vervolgstappen worden verder toegelicht in volgende paragrafen.

5.2 Soortenbescherming

Uit de toetsing komt naar voren dat nader onderzoek nodig is om te bepalen of de zandwinplas essentieel foerageergebied is voor meervleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis. Daarnaast is een nadere analyse nodig van het gebruik van de zandwinplas als mogelijk essentieel foerageergebied voor zeearend in relatie tot de aanwezigheid van rustplaatsen.

Uit de toetsing komt verder naar voren dat bij werkzaamheden aan bomen, bosranden en/of oeverwallen negatieve effecten op ijsvogel, boombewonende vleermuizen, kleine marterachtigen (bunzing en wezel), otter en grote vos niet op voorhand kunnen worden uitgesloten (tabel 1).

Nader onderzoek naar deze beschermde soorten is noodzakelijk indien werkzaamheden worden uitgevoerd aan bomen, bosranden of oeverwallen, zoals het vergraven van oevers, het kappen van bomen of het verwijderen van bosschages. De noodzaak van deze onderzoeken hangt af van de aard en de exacte locatie van de werkzaamheden.

Voor de overige soorten is geen omgevingsvergunning nodig, mits de werkzaamheden buiten het broedseizoen van algemene vogels worden uitgevoerd en zorgplichtmaatregelen worden genomen

Tabel 1. Overzicht vervolgstappen bij kleine en grootschalige aantasting

Soortgroep	Vervolgstappen nodig?
Vaatplanten	Nee, alleen zorgplichtmaatregelen (zie paragraaf 2.3.1).
Jaarrond beschermde nesten	Ja, nadere analyse essentiële rust- en slaapplaatsen en foerageergebied zeearend Ja, check op aanwezigheid van nestholen van ijsvogel in geval van vergraven oeverwallen
Overige broedvogels	Ja, werken buiten broedseizoen en check bomen op aanwezigheid van nestholen van spechten in geval van kap van bomen
Vleermuizen (boombewonend)	Ja, nader onderzoek aanwezigheid vleermuizen in geval van kap van bomen met geschikte holtes, spleten en schuren Ja, voorkomen lichtuitstraling
Vleermuizen (foerageergebied)	Ja, nader onderzoek essentieel foerageergebied meervleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis Ja, voorkomen lichtuitstraling
Grondgebonden zoogdieren	Ja, nader onderzoek aanwezigheid kleine marterachtige (bunzing en wezel) in geval van werkzaamheden aan dekking/ bosschages Ja, check bomen op aanwezigheid van verblijfplaatsen van boommarter in geval van kap bomen Ja, nader onderzoek aanwezigheid van verblijfplaatsen otter in geval van werkzaamheden aan de oevers en bosschages
Grondgebonden zoogdieren (vergunning vrije gevallen)	Nee, alleen zorgplichtmaatregelen
Amfibieën	Nee, alleen zorgplicht maatregelen
Vlinders	Ja, nader onderzoek grote vos in geval van kap of vernietiging van waardplanten en voor grote vos geschikte structuren
Libellen	Nee
Overige soorten	Ja, zorgplichtmaatregelen voor rode lijstsoorten

Voor de overige soorten is geen omgevingsvergunning nodig, mits de werkzaamheden buiten het broedseizoen van vogels worden uitgevoerd en de specifieke zorgplicht in acht wordt genomen.

Negatieve effecten op overige broedende vogels worden bij voorkeur voorkomen door buiten het broedseizoen te werken, dus buiten de periode (half februari) half maart tot half juli (eind september). Het is ook mogelijk voor het broedseizoen te starten met de werkzaamheden en continu door te werken. Dan is het waarschijnlijk dat vogels niet in het plangebied gaan broeden vanwege de continue verstoring.

Is de wens om de werkzaamheden in het broedseizoen te starten, dan is het nodig het plangebied voorafgaand aan de start te laten inventariseren op broedgevallen door een broedvogelkundige. Zijn er op dat moment vogels aan het broeden, dan kunnen de werkzaamheden pas starten als de jongen zijn uitgevlogen.

5.2.1 Zorgplichtmaatregelen

Voor algemene vergunningvrije soorten of rode lijstsoorten is geen omgevingsvergunning nodig, mits bij uitvoering van de werkzaamheden de zorgplichten van de Omgevingswet in acht wordt genomen. Dit kan door ten minste één week voorafgaand aan grondwerkzaamheden de vegetatie kort te maaien en bij de werkzaamheden één richting op te werken. Op die manier hebben algemene amfibieën en

grondgebonden zoogdiersoorten voldoende tijd zich te verplaatsen naar een locatie buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden.

Voor de mogelijk voorkomende Rode Lijst soorten houdt dit in dat te vergraven grond binnen het projectgebied behouden blijft, dat maaibeheer pas na zaadzetting in het najaar wordt uitgevoerd en dat natuurlijke structuren, waaronder dood hout en strooisel, worden gehandhaafd. Op deze wijze blijven groeiplaatsen, zaden, sporen en andere essentiële microhabitats behouden en worden schadelijke effecten op deze soorten geminimaliseerd.

5.3 Gebiedsbescherming

Negatieve effecten ten aanzien van in het kader van beschermde stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden kunnen nog niet worden uitgesloten. Een AERIUS-berekening moet uitwijzen of sprake is van stikstofdepositie boven 0,00 mol N/ha/ja in stikstofgevoelige habitattypen of leefgebieden van soorten binnen Natura 2000-gebieden. Het plan is niet in strijd met het provinciaal ruimtelijk natuurbesluit.

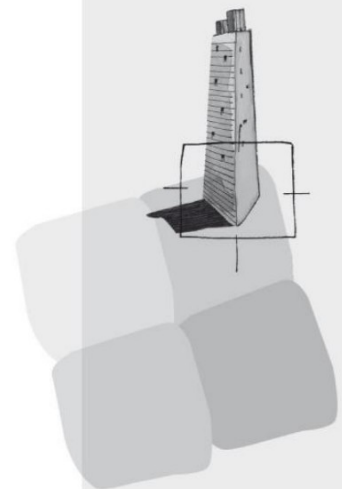
5.4 Houtopstanden

Het plangebied ligt buiten de bebouwingcontour. In het plangebied is sprake van houtopstanden van meer dan 1000m² en meerdere rijen bomen van meer dan 20 bomen, hierdoor is sprake van beschermde houtopstanden. Indien kap plaatsvindt in deze beschermde houtopstanden is het nodig om een kapmelding bij de provincie Fryslân te doen.

Colofon

Projectnummer

P004055

BügelHajema Adviseurs bv
Bureau voor Ruimtelijke
Ordering en Milieu BNSP
Vaart NZ 48-50
9401 GN Assen

T 0592-31 62 06

E info@bugelhajema.nl

W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen,
Leeuwarden en
Amersfoort

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen